

Pääkirjoitus 8.2.2012

Liu lau liinaa!

NYT ON HIIHTÄJÄN HYVÄ hiihdellä, kun alla on hohtava hanki. Kävimme Sorolan pojan Heikki Pölläsen kanssa jututtamassa kouluneuvos Kauko Salmenkalliota kyläkirjaa varten. Siellä kotona Sorolassa Teräväisen pojat olivat hyviä hiihtäjiä, ja palkintoja kertyi niin kylien välisistä hiihdoista kuin myös valtakunnallisista kisoista. Hiihtäen kuljettiin kouluun ja asioita toimittamaan. Oman koulun hiihtokilpailut ovat varmasti monella vielä muistoina mielessä. Toki tehtiin myös hiihtoretkeä, sehän oli nuorille oiva tapa tehdä yhdessä jotain hauskaa.

Jos suksi ei enää suihkikaan keväisellä hangella, niin kynä voidaan toki laittaa suihkimaan paperilla ja tallentaa parhaat lapsuuden ja nuoruuden hiihtomuistot ja laskiaismuistot. Odotellen niitä toimitukseen 18.3. mennessä.

VAHVA KÄSITYÖPERINNE on karjalaista pääomaamme. Oppolan kylässä tehtiin kenkiä useassa talossa ja niitä myytiin markkinoilla Sortavalassa, Kurkijoella, jopa Viipurissa asti, ja niitä toimitettiin myyntiin Lahdenpohjan liikkeisiin. Kylän naisista tunnettiin mm. Anna Tiittasen suunnittelemat kudonnaisten mallit. Niitä kudottiin myyntiin myös pitäjän ulkopuolelle.

Kotonani ja suvussanikin käsityötaitot ovat siirtyneet ja säilyneet sukupolvelta toiselle. Osattiin rakentaa taloja, veneitä, huonekaluja, ommella vaatteita ja kutoa kankaita. Käsillätekemisen perintö on arvokas, se antaa tiedon ja luottamuksen siihen, että kun toimeen vain tartutaan, saadaan kaunista jälkeä aikaan. Se antaa omavaraisuuden ja omanarvon tunnetta, kun kaikkea ei tarvitse ostaa, vaan minä itse voim sen tehdä. Tekiessä moni lämmin ajatus kohdistuu käsityön saajaan ja taidon opettajaan. Pidetään huolta perinteen siirtymisestä ja jatkumisesta.

Tea Itkonen
ystävällisesti palveluksessanne

ps. Lehdellä on nyt 2001 tilaajaa!

Nyt varaamaan paikka kotikylämatkalle!

Voit tilata lehden joko kesto- tai vuositilauksena, mutta myös yksittäisen irtonumeron, jos kiinnostut jostakin erityisestä artikkelista.

Lehden 2012/01 artikkelit:

- Sivu 1**
- Jaakkimalais-lumivaaralaiset kädentaidot ja -taitajia/ti
- Sivu 2**
- Hartauskirjoitus/Jouko Rätty
  - Tiinan tuomailuja: Jokapäiväinen leipämme
- Sivu 3**
- Vuoden karjalainen kirja/ti
  - Pidetään pyhää/ti
  - Karjalaiset kesäjuhlat/ti
  - Karjalaista museotoimintaa peräseinäjoella/Kari Rapo
  - Karjalan Liiton käsityökilpailu/ti
- Sivu 4**
- Ihalan nuorisoseuraiset syyskokouksessa/Maija de Groot
  - Paavolan Karjalaseura jakoi siirtoväen mitaleita/Kerttu Tiri
- Sivu 5**
- Kipon perinneyhdistyksen tapaaminen/Pekka Sihvonen
  - Salinkallion koulu 70 vuotta/ti
- Sivu 6**
- Koiviston koululla evakkovieraita/Marjo Kaartinen
  - Evakkotyön matka/Kerttu Keski-Hirvelä
- Sivu 7**
- Evakkolasten hengellisillä päivillä Lohjalla/Saini Knuutila
  - Monipolvinen koulutieni/Anja Ukkonen
- Sivu 8**
- Nyrkkeilijä Jomi Limmonen/Aarno Kaartinen
- Sivu 9**
- Laatisitko kertomuksen suku-

- si vaiheista/Veikko Siira
  - Sukulaisia/Leo Malinen
- Sivu 10-11**
- Laatokkaa kiertämässä 2011/Raimo Kaksosen
  - Runoja
- Sivu 12-13**
- Sortavalan poika innostui postikorteista/Leila Backman
  - Sortavalan Vakkosalmella lauletaan elokuussa/ti
  - Laulujuhlien historiaa/ti
- Sivu 14**
- Murremaistiainen
  - Puoska pakisee: Esiliina
  - Jäätuuran onkiminen/Reino Halonen
  - Pölkkypostia/Reino Halonen
- Sivu 15**
- Leipää ja särvintä yhteismetsästä/Leo Malinen
- Sivu 16**
- Sari Wussow kotiutui Pohjois-Saksaan/ti
- Sivu 17**
- Harrastuksesta työura tutkijana/Aarno Kaartinen
  - Hugo Kilpiön elämäntyö käsillä/ti
- Sivu 18**
- Vanhoista lehdistä ja albumista/ti
- Sivu 19**
- Muistokirjoitukset: Elsa Kosonen (Einopääkkönen) Tarmo Tiilikka (Matti Tiilikka)
- Sivu 20**
- Kyläkirjakuulumisia/ti

Kipon perinneyhdistys Turussa

Turun yliopiston media-tutkimuksen laitos tarjosi professori Jukka Sihvosen johdolla hienot puitteet Kipon perinneyhdistyksen vuotuiselle tapaamiselle joulukuussa 2011. Yhdistyksen Turun tapaaminen oli järjestyksessään jo kuudestoista.

Alkuna yhdistys sai puoleileikillään neljän Sihvosen miehen melontaretkellä Lumivaaran Kuhkaaseen kesällä 1996. Kuhkaan Kärpäsensaareen Kipon talon hevostierralla tuolloin perustettu perinneyhdistys on siitä asti vaalinut Kuhkaan kylän asiaa eri tavoin. Kuhkaan kyläkirja julkaistiin vuonna 2000.

KIPON PERINNEYHDISTYS ei ole sukuseura, vaikka suurin osa jäsenistä on Kärpäsensaaren ja Sipronsaaren Sihvosten jälkeläisiä ja heidän puolisoitaan ja lapsiaan. Kaikki Kuhkaan kyläkirjaan kirjoittaneet ovat automaattisesti olleet jäseniä. Samoin Kipon tilan Kärpäsensaaren ja Sipronsaaren hevostierralla käyneet perinnematkailijat kutsutaan mukaan yhdistykseen. Kaikkiaan jäseniä lienee yli 70.

JUKKA SIHVONEN ESITTELI mielenkiintoisesti Turun yliopiston toimintaa ja historiallista kehitystä maamme toiseksi tärkeimmäksi tiedekorkeakouluksi.

Mediatutkimuksen laitokselle saapuneet parikymmentä osanottajaa toivat mukanaan pientä purtavaa, ja kun kerran karjalaiset yhteen kokoontuvat, niin aina on tarjolla myös Karjalan piiraita munavoilla. Niin tälläkin kertaa. Olihan joukossamme mm. kolme piirakkamestaruuskisoihin osallistunutta tai-

Kokousväelle maistuivat miun ja Maaritin tekemät piiraat, vasemmalta: Kaisa Kurikka, Erkki Lätti, Eeva Lätti, Leena Leino, Markku Leino, Olli Sihvonen ja Elina Kallio-Sihvonen, edessä Sirpa Suomalainen ja Merja Härkönen.

tajaa, joista viime kesän karjalaisten juhllilla Turussa hopeaa voitti naisten sarjassa **Maarit Sihvonen**.

LAPSUUDESSAAN KUHKAAAN RANTOJA kolunnut **Erkki Lätti** edusti vaimonsa **Eevan** kanssa ainoana läsnäolijana ennen sotia syntynyttä ikäpolvea. Erkki muisteli menneitä kertomalla isästään innokkaana norpan pyytäjää Laatokalla. Ennen kun norpista vielä maksettiin tapporahaa, oli se joillekin pyytäjille tuntuva lisäkannustin lähteä "norppimaan" vaarallisille Laatokan kevätille.

Erkin isän erikoisin saalis oli eräältä retkeltä saatu 11 norpan saalis vain kymmenellä kiväärinlaukauksella! Oli siinä kuulemma pitänyt tarkkaan sihdata, että oli saanut samalle jyvälle kaksi norppaa yhtä aikaa. Erällä kerralla taas isä oli pudonnut railoon ollessaan yksin norppimassa, mutta oli kuin olikin onnistunut väentämään itsensä ylös hyisestä Laatokasta.

Erkki Lätti on korkeasta

84 vuoden iästään huolimatta edelleen innokas suunnistaja ja hiihtosuunnistaja. Hänellä on useita maailmanmestaruuksia ja mitalisioja eri ikäluokissa saavutettuna.

HEIKKI SIHVONEN ESITTELI Jaa-na Laamasen kirjaa Paremmat vuodet ovat edessäpäin. Se on muistelmateos kahden eri tehtävissä toimineen lotan sotakokemuksista rintaman takana. Toisen lotista toimi viestilottana.

Kirjassa kerrotaan viestiyhteyksien rakentamisesta Laatokan Karjalassa. Tällainen puhelinlinjojen rakentamisprojekti toteutui myös Kuhkaassa vuosina 1943 -1944. Mielenkiintoista tässä kirjassa Kuhkaan kannalta on, että miehet, jotka ensi kertaa elämässään joutuivat noille kulmille Karjalaa, kehuvat juuri Kuhkaata maanpäälliseksi paratiisiksi!

Kuhkaalaiset olivat tuolloin osoittaneet kylän "presidentti" **Toivo Kauton** ja opettaja **Anna Pessin** johdolla mitä lämpi-

mintä vieraanvaraisuutta puhelinmiehiä kohtaan. Vaikka miehet olivat valtion komennuksella ja muonituksessa, niin Kuhkaassa heille tarjottiin kaikkea parasta mahdollista, mihin siihen aikaan pystyttiin. Kylä koki puhelinnyhteyden saamisen erittäin tärkeäksi, vaikka varmuutta tulevaisuudesta sodan oloissa ei kukaan ollut.

KOKOUKSEN AIKANA seinällä pyöri koko ajan kuvakavalkadi Pekka ja Maarit Sihvosen kesän melontaretkestä Kuhkaaseen ja Rahmansaareen. Kyllä niitä maisemia todella kelpaa esitellä ja katsoa yhä uudestaan ja uudestaan! Niin rakkaiksi nuo Kuhkaan kotirannat ja seudut ovat vuosien saatossa tulleet, että aina vaan sinne tekee mieli. Kajakeilla meloen Laatokan saaristo avaa parhaimmat puolensa nähtäväksi ja koettavaksi aidoimmillaan. Sel- last siel Karjalas on!

Kipon Pekka
(Pekka Sihvonen)

Yhteismetsästä leipää ja särvintä

TEKSTI **Leo Malinen**
KUVA **Etelä-Suomen Lumivaaralaiset**

Kolmekymmentäluvun alkupuolella oli koko maailmaa koetteleva voimakas lamakausi, jolta Lumivaarakaan ei säästynyt. Melkein kaikkien rahan- tulo oli yhteismetsästä riippuvaista. Mutta kun puukauppa ei käynyt, ei ollut paljon työ- eikä myyntitulojakaan.

Kokonaan ei metsätöitä lopetettu vuosia kestäneen laman- kaan aikana. Olihan kysymyk- sessä suuri metsätalous, jonka oli helpompi saada puuta kau- paksi pula-aikanakin, tosin kovin alhaisin hinnoin. Huolimatta pienentyneistä hakuista ja alen- tuneista hinnoista voitiin rahan- jako suorittaa näinä pahimpina pulavuosinakin 1930-1932.

Yhteismetsän ajoja pyrittiin antamaan vain niille hevos- omistajille, jotka olivat väkeim- massa asemassa taloudellises- ti. Varmaan samaa tapaa nou- datettiin hakkuidenkin suhteen.

Katovuosina metsärahat tulivat suureen tarpeeseen

Puutavaramarkkinat näyttivät vuoden 1935 alussa epävar- moilta, jopa aika ajoin synkil- tä, parantuen kuitenkin vuo- den loppua kohden. Kovien pit- kään kestäneiden sateiden pilat-

Oinaanvaarassa Nuutti Hirvonen ja väyvänsä Antti Lankinen haapoja ajamassa.

tua maanviljelijöiden vuoden sadon lienevät metsänmyyntitulot tulleet taas suureen tarpeeseen.

Paitsi joka vuosi uusiutuva hakuualueiden puhdistusta ja niistä saatavien hyödykkeiden rahaksi muuttamista, merkit- tiin myyntiä varten Oinaanvaaran palstalta 4148 mäntyrunkoa ja kuusia 2011, joiden keskiläpimitta noin 18 jalan korkeudelta oli 10,18 tuumaa, sekä Mus- talammin palstalta 1835 runkoa mäntyä ja 2008 runkoa kuusia, keskiläpimitan ollessa 18 jalan korkeudelta 8,91 tuumaa. Kos- tamojärven palstalta leimattiin

koivutukkeja 4176 kpl keskilä- pimitaltaan 7,8 tuumaa.

Paperipuita leimattiin 1400 kuutiota, niiden keskiläpimit- ta oli 16,86 cm. Kaivospuita lei- mattiin 850 kuutiota puolipuh- taana mitaten, keskiläpimitan ollessa 14,13 cm rinnan kor- keudelta.

Lokakuun 25. päivänä myytiin Viipurissa toimitetussa huu- tokaupassa edellä mainitut puu- tavaraerät eri ostajille.

Rahanajat osakkaille voitiin toimittaa säännöllisesti. Jaet- tavan määrän vaihdella eri vuosina eri suuruisina. Vuonna

1933 jaettiin 258.200 mk (vas- taan noin 92.000 € vuoden 2010 rahassa), vuonna 1934 jaettiin 568.040 mk (noin 206.000 €), ja vuonna 1935 jaettiin osakkail- le 645.500 mk (noin 231.000 €).

Pulakauden jälkeen alka- nut myönteinen kehitys ei saa- nut kestää kuin vuosikymme- nen loppuun, kun taas väki jou- tui kovan paikan eteen. - Koti- seutu oli jätettävä.

ARTIKKELI KOKONAISUUDESSAAN VAIN SANOMALEHDESSÄ.

JUAKKIMALAISII RUOKASANONTOJA

Suolainen ja sakkii on talonpojan makkii. Suolua mikält sullua, jauhuu mikält mahtuu. Muikun miähnä ja matikan maksa, ne voille vertua vettiät. Suuhun olin suomalaislain, mutta leuvalle lepsahti. Hupsuus ei tapa, ku vua syyvää suap.

(Lippumäiltä Lopottii, koonneet Eero Lehelä ja Pentti Puputti, 2000)

Yrjö Pakkaselle tärkeitä olivat lapsuusmuistoja herättävät kortit: tässä mies ajaa hevosella Helylän tietä kaupunkiin, ja taustalla Paason- eli Paussuvuori.

Sortavalan poika innostui postikorteista

TEKSTI Leila Backman, Rutalahti

Oli silkka sattuma ja onnenpotku, että isäni Yrjö Pakkanen (s. 1927 Sortavalan mlk Liikola) reilut kaksikymmentä vuotta sitten innostui postikorttien keräämisestä. Mieheni Paul Backman löysi postimerkinäyttelystä vanhoja Sortavala-postikortteja ja osti yhden apelleen tuliaisiksi. Siitä se sitten alkoi.

Tai jos ihan rehellisiä ollaan, aluksi isäni ei ymmärtänyt ollenkaan, että toisten vanhoja postikortteja kannattaisi pyydystä, ja vielä maksaakin niistä! Elettiin markka-aikaa, ja hyvästä kortista joutui pulittamaan vähintään pari kymppiä, usein enemmänkin. Mutta kun kaupungista alkoi löytyä monia tuttuja paikkoja esitteleviä kortteja, ja niihin aikoihin isä teki kolmesti kotiseutumatkan entiseen lapsuuskaupunkiinsa, harrastus alkoi syvetä. Kun isä neljä vuotta sitten kuoli, päätin heti jatkaa satojen korttien kokoelman kartuttamista, ei mitenkään aktiivisesti, mutta aina täydentäen, kun sopiva kortti paikalle osuu.

Ennen kuin itse pääsin suvun vanhoilla asuinpaikoilla Sortavalan Liikolassa käymään, ja sain isän opastuksella tutustua myös varsinaiseen kaupunkiin, sillä oli ollut jokin erikoinen paikka sydämesäni. Varhaislapsuus karjalaisessa suurperheessä, jolla sota ja evakkoajat vielä olivat tuoreita muistoja, piirsi minuunkin selvät jälkensä. Eivät mummo ja pappa - Anna ja Pekka Pakkanen - eikä isäkään ymmärtäneet tekevänsä arvokasta kulttuuri- ja kotiseututyötä, kun he kertoivat vanhoista ajoista entisellä kotiseudulla. Usein heidän puheensa alkoi: "Enne ko oltiin koton Karjalas, ol sillee, jotta..." Lapsena minusta tuntui, että tiesin Sortavalan tärkeät paikat paremmin kuin oman kotikaupunkini Jyväskylän.

Kun viimein isän kanssa pääsin Liikolassa ja Sortavalassa käymään, monet muistoista tutut paikat heräsivät eloon. Otin kortteista eniten esiintyneistä kohteista valokuvia ja tallensimme ne vastavien postikorttien yhteyteen. Isän kanssa keräämämme historiakirjat ja muistelmateokset saivat kuin raamit käynnistä. Erityisesti kotiseutumatkan isän ja lähisuvun kanssa ja samoihin aikoihin osunut Pakkasen sukuseuran perustaminen innostivat entistä ahkerammin etsimään Sortavala-postikortteja.

Vakkosalimesta Valamoon

Jo heti alkuun päättimme rajata Valamon pois kerättävistä kohteista, sieltä kyllä olisi materiaalia löytynyt yllin kyllin. On kokoelmassa toki joitakin kortteja sieltäkin, jos olemme edullisesti saaneet. Laatokan saarista on sen sijaan vaikka miten paljon eri vuosikymmeniltä postikortteja, varmaan siksi, että turistit niitä ostivat niistä paikoista, joissa olivat käyneet. Haavuksesta on jopa samasta I. K. Inhan valokuvasta monia eri versioita niin mustavalkoisina kuin värillisinä. Vuosisadan alussahan kuvat maalattiin jälkikäteen käsin. Luonnollisesti Kymölan seminaarialue ja molemmat oppikoulut, samoin kirkot ovat useitten korttien aiheina. Vakkosalmi ja laulujuhlat ovat myös innostaneet julkaisemaan kortteja.

Yksittäisistä kohteista ensin kävelysilta eli Pitkäsilta Kymölään ja myöhemmin Karjalansilta ovat varmaan eniten kuvattuja. Eläimiä ei kortteissa juurikaan ole, ehkä ne on maalaiskaupungissa koettu liian arkipäiväisiksi, vain hevosia kärryineen on muutamissa kortteissa. Myös ihmisiä on aika vähän, vain katunäkymissä tai joissakin tapahtumissa voi tutkia, miten kunkin ajan sortavalalaiset ovat pukeutuneet. Ja talvimaisemiakin löytyy usean sadan kortin joukosta vain puolenkymmentä.

Joskus kysyin, mikä silloin noin 250 kortin joukosta olisi isälle tärkein ja miksi? Hän selasi kauan kansioitaan ja oli ensin sitä mieltä, että on mahdollista valita. Mutta jonkun ajan päästä hän vinkkasi, että ehkä kuitenkin se yli 100 vuotta vanha kortti, jossa näkyy Paasonvuori. "Se ko on, niinko sillo ko mie olin laps. Paussuvuorella ol ain seikkailu käyvä." Ja toinen, myöhemmältä ajalta oleva on Liikolan suunnasta kaupunkiin otettu valokuva postikorttina. Siinä Sortavala on kuin tarjottimella omalta kylältä päin tultaessa. Juuri siitä pojankoltiaiset vilistivät jalan kaupunkiin, jos eivät oikaisseet rataa pitkin.

Tärkeä kohokohta maanviljelijänä elämäntyönsä tehneelle isälle oli, kun häntä kutsuttiin pitämään näyttely kortteistaan Joutsaan. Rakensimme yhdessä näyttelyn, ja se keräsi noin 300 kävijää, ja sitä jouduttiin jatkamaan viikolla. Joskus tuevaisuudessa haaveenani on isäni muistoksi järjestää yhteisestä harrastuksestamme uusi näyttely.

ARTIKKELI KOKONAISUUDESSAAN VAIN SANOMALEHDESSÄ.

LAATOKKAA KIERTÄMÄSSÄ 2011

TEKSTI JA KUVAT

Raimo Kaksonen, Tervajoki

Useita matkoja Laatokan Karjalaan Jaakkiman tienoille tehtyänä heräsi ajatus katella laajemminkin Laatokan takaisia maisemia. Osasyynä oli myös isäni Arvi Kakso sen sotareissu.

Hän oli viettänyt pari vuotta Syvärin ja Äänisen rannoilla ja ker-tonut niistä tarinoita. Naisystäväni Ritvan äiti on myös palvel-lut lottana Aunuksen kaupun-gissa ja Mäkiässä, joten sinne-kin oli kiinnostusta.

Tilaisuus tuli heinäkuun lo-pulla, kun Joensuun seudulla vaikuttava radioaktivistien ryh-mä "Uhtuan Sudet" järjesti Laa-tokan kiertomatkan. Ryhmän vetäjänä toimi jaakkimajuuri-nen **Jussi Suokas**.

Kiteeläisen liikennöitsijä **E. Karhun** auto lähti matkaan varhain maanantaina 25.7. Jo-ensuusta. Rajan ylitys sujui erit-täin sujuvasti ja nopeasti. Jatketiin suoraan Sortavalan pohjois-puolen ohi Laskelään ja Pitkään-rantaan. Tuuloksen sotilashau-tausmaan muistomerkillä toki pysähdyttiin.

Kun mukana oli Salmi-nimi-nen henkilö, kunnan venäjän-kielinen kyltti kuvattiin herran kera. Myös Salmin kirkon rauni-oilla käytiin. Melkoinen alenn-nustila on nyt tälläkin aikoinaan komealla temppelellä!

LAATOKAN LAHTIEN upeita mai-semia ihailtiin pitkin matkaa. Vanhan rajan ylityksen jälkeen metsät häviävät ja Aunusta lä-hestyttäessä maisema tasaan-tuu. Onpa jopa paikoin hieman kuin täällä Pohjanmaan lake-uksilla! Jättiputki valttaa yhä li-sää alaa Karjalassa, mutta täällä Laatokan itäpuolella sitä ei juu-ri näkynyt.

Aunuksen kaupunki on pie-nehkö, noin 10 000 asukasta, eikä nykykehitys ole sitä vielä monessakaan kohdassa pilan-nut. Majapaikkamme oli ihan OK, kuten ruokakin siellä. Ilta-sella etsittiin vanhan Aunuksen Radion toimitalo. Radiohan toi-mi sota-aikana rintamaradio-na **Pekka Tiilikaisen** johdol-la. Hylätty ja ränsistynyt on ta-lo nykykunnossaan.

Tiistain ensimmäinen matka-kohde oli **Aleksanteri Syväri-läisen** luostari. Se on perustet-tu jo vuonna 1505, ja se on toi-minut koko ajan. Nyt uuden Venäjän aikana paikat on Vala-mon tapaan kunnostettu. Luos-tari on iso, ja vaikutti oikein hyvinvoivalta.

Matkan jatkuessa ylitettiin mahtava Syvärin joki. Se on to-della leveä, ja isotkin laivat pää-sevät Laatokalta Ääniselle, kun sillat ovat ylösnostettavia. Vaa-leanpunaiseksi maalattu Syvärin voimalaitos nähtiin myös. Tällä kohtaahan sota-aikana suoma-laisen rintamalinja koukkasi Sy-värin eteläpuolelle.

LAATOKAN KAAKKOISRANTAA ajeli-ttiin edelleen Staraja Ladoga-nimiseen paikkaan. Siellä sijait-sevat vanhat linnanrauniot Ol-hava-joen ja Laatokan yhtymä-kohdassa. Paikka on eräs Venä-

Illanviettoa Terijoen sannoilla, Istumassa vasemmalta Ritva Honkola, Raimo Kaksonen, Heikki Puranen, Hannu Mähönen, Jussi Korhonen, Jopi Nyman ja Tuula Korhonen. Vastapäätä Hanneli Saarikoski, jonka taakse jää vielä muu porukka, mm. jaakkimalaislähtöiset Jussi Suokas ja Kristiina Jalovaara.

jän vanhimmista kaupungeista. Yöpaikka meillä oli hieman sä-mämaassa Volhovan kaupungis-sa (tunnetaan myös nimellä Ol-hava). Tämä vaikutti jo vireäl-tä ja nykyaikaiselta kaupungil-ta Aunuksen verrattuna. Asuk-kaitakin on selvästi enemmän, noin 50 000. Kadut ja ympäristö muutenkin olivat siistit ja hyvä-sä kunnossa. Hotellimme "Met-tallurg" oli hyvää keskitasoa.

Koko alkumatkan ajan vallit-si melko helteinen keli, ja huip-pu oli keskiviikkona mittarien näyttäessä +32 astetta ulkona. Vierailumme Pähkinälinnassa sujui siis varsin hieksissä mer-keissä. Pieni venematka van-haan linnakkeeseen tuntui ihan raikkaalta! Pähkinälinna on Ne-va-joen ja Laatokan yhtymäkoh-dassa. Se on myös hyvin vanha. Paikalla on neuvoteltu jo Novgo-rodin aikana, ja Pähkinäsaaren rauhasta kertova muistomer-ki onkin linnoituksessa. Viime sodan aikaan linnoitus näytteli tärkeää osaa Leningradin saar-on murtamisessa.

PIETARIN OHITIMME suurkaupun-gin kehätietä pitkin. Uusia teitä on rakenteilla ja vanhoja korjat-tiin, kuten muuallakin Laatokan itärannalla. Kannaksen puolella sitä vastoin tiet ovat yhtä huo-nossa kunnossa kuin aikaisem-minkin. Pahimmissa tärinäpai-koissa meinaavat paikat pudota hampaista!

Vanhalla Rajajoella kuva-simme porukan muistomerkkin edessä. Jatkoimme kohti Terijo-kea, ja kun välille osui sopivasti **Repinin** ateljee Kuokkalassa, käytiin siihenkin tutustumassa.

Terijoen sannat olivat kau-neimmillaan. Porukalla päivi-tettiin, mitä kaikkea olemme-kaan menettäneet! Rannalle on rakennettu runsaasti uusia ra-vintoloita, hotelleja, ja muitakin lomanviettoa palvelevia paikko-ja. Majoituiimme 9-kerroksiseen hotelliin, jossa syötiin eriomai-nen seisova pöytä -illallinen. Il-lanvietto sannoilla leppoisas-sa säässä oli hieno. Samoin uin-ti varhain seuraavana aamu-na Suomenlahden lämpimässä rantavedessä.

Matkaa jatkettiin sitten täris-tellen kohti Muolaata ja Äyrä-

Kakso sen kotipihalla Metsämikissä.

päättä. Joukossamme oli sotahis-toriaa tuntevia, joten poikkesi-mme Äyräpään kirkon raunioille. Samalla kuulimme kertomuk-set talvisodan aikaisista taiste-luista ja nurmolaisten mene-tyksistä. Jatkosodan viime vai-heessa näillä paikoin käytiin sit-ten Vuosalmen ankarat taiste-lut. Muistolaattoja on paikalle asennettu suomalaisten toimes-ta useita.

VUOKSEN YLITIMME KIVINIEMES-SÄ, ja jatkoimme kohti Käkisal-mea. Majoituspaiikkana oli nyt hieman kaupungin ulkopuolel-la sijaitseva metsämotelli, jonka omistaa kuulemma pietarilainen liikemies. Siellä pääsimme myös saunaan, ja kävivätpä jotkut vä-hän matkan päässä Laatokalla uimassakin.

Kurkijoella pysähdyimme kir-kon raunioille. Hienolla paikal-la sijainnut kirkko on palanut tai poltettu vasta vuonna 1991, kun siihen oli jo korjaussuunni-telmatkin laadittu. Surkea loppu 300-vuotiselle kirkkoperinteelle!

TUNNELMATIHENI, kun lähestyim-me "kotimaisemia" eli Jaakki-maa. Sain toimia oppaana ja ker-toilla Jaakkimasta sen, mitä tiedän. Ensiksi poikkiesimme ase-malle. Erään seurueemme jä-

senen isoisä on toiminut täällä asemamiehenä. Huhunanmäel-le tuntuu asemalta olevan run-saasti linja-autovuoroja. Siellä lienee toimintaa? Hautausmaan ohi ajettuamme poikkiesimme kirkon raunioille. Kunnatalo on entisellään.

Lahdenpohjan kierroksen jälkeen jatkoimme kohti Miinalaa ja Metsämiklä. Kakso sen paikka löytyi vaivatta, ei-pähän siellä juuri muita taloja enää olekaan. Kotikuusi on pys-tyssä edelleen.

Paikka oli selvästi asuttu, kos-ka kanoja, kukko ja kissa pyö-rivät pihassa. Väki vaan ei ol-lut kotona, ovet olivat lukos-sa. Oli silti mukava käydä taas isän syntymäkodissa porukal-la! Pikkuteitä osasimme Nivan tielle, ja kävimme kääntymässä Nivan asemalla. Aseman nimi-kylttiä en enää huomannut. Ala-vin nurmien vierestä sitten ajo Oppolaan, ja edelleen uudel-leen päällystettyä tietä Sortava-laan. Huhutaan uuden päällys-teen olevan jonkun ison pomon huvilan ansiota.

...

MATKAKERTOMUS KOKONAISUUDESSAAN VAIN SANOMALEHDESSÄ.